

Metodika překladů znakových/mluvených jazyků

Obsah

[Překlad](#)

[Kompetence překladatele](#)

[Jazykové kompetence a projev ve znakovém jazyce](#)

[Vzhled figuranta](#)

[Kompetence technické](#)

[Technika překladu](#)

[Délka videa](#)

[Doplňková vizualizace](#)

[Znaková zásoba](#)

[Časové, místní údaje, názvy](#)

[Matematické, vědecké texty](#)

[Texty v jiném jazyce](#)

[Překlady testových zadání](#)

[Seznamy](#)

[Číslované seznamy](#)

[Seznamy s odrážkami](#)

[Odstavce](#)

[Typy odkazů v textech](#)

[Odkaz obecně](#)

[Odkaz ve formátu “zde”](#)

[Odkaz ve formátu e-mailové adresy](#)

[Odkaz ve formě vlastních jmen](#)

[Technické parametry](#)

[Videozáznamy](#)

[Audio](#)

[Video](#)

[Pojmenovávání souborů](#)

[Umístění figuranta](#)

[Závěr](#)

Překlad

Znakový jazyk, resp. použití jednotlivých znaků, můžeme historicky doložit již do období několika století zpět. Nejčastěji je spojován se jménem francouzského kněze, Abbé de l'Épée, který se zabýval vzděláváním neslyšících pomocí znakového jazyka a v roce 1776 vydal první knihu o znacích a prstové abecedě. Zmínky o znakovém jazyce jsou však ještě starší. Naopak historie zpracování a zpřístupnění textu ve znakovém jazyce není nikterak dlouhá, protože znakový jazyk, jako vizuálně motorický systém, vyžaduje specifický způsob záznamu a čtení. Je tak vázán na technické prostředky, k jejichž masovému rozšíření a tedy možnosti "lidového využívání", došlo až v posledních desetiletích. Proto se nelze opřít o dostatečné historické zkušenosti, nebo zvyklosti v oblasti záznamu. Ovšem právě skutečnost, že záznam znakového jazyka se již stal něčím běžným, poukazuje na potřebu nastavení určitých pravidel, tak, jako je tomu v případě psaného textu. Tato pravidla, nutná zejména pro text formálního charakteru, mají sledovat především dodržení čitelnosti a srozumitelnosti textu.

Ti, kdo se na poli záznamu a sdílení záznamů znakového jazyka pohybují, se shodnou na určitých základních pravidlech, která jsou všeobecně dodržována a akceptována. Jako příklad můžeme uvést kontrastní pozadí, dodržení rámce znakovacího prostoru, apod. Vedle toho však existuje řada nedorozumění, u nichž se jednotlivé texty rozcházejí.

Můžeme mluvit o pravopisných pravidlech a pravidlech, která bychom mohli označit jako typografická. Právě těm druhým se chceme více věnovat, i když není možné obě části zcela striktně oddělit. Nelze pominout ani fakt, že pravidla se do jisté míry neustále vyvíjejí, což souvisí nejen s novými možnostmi techniky, ale častějším využíváním textů ve znakovém jazyce, jeho šířením a zpětnou vazbou, která s jeho používáním souvisí.

Kompetence překladatele

Zajištění kvalitního, tj. především pro cílovou skupinu srozumitelného a dobře čitelného překladu, který má všechny potřebné náležitosti (např. formálního charakteru) vyžaduje řadu předpokladů. Jednu část těchto komplexních požadavků tvoří kompetence figuranta/překladatele.

Jazykové kompetence a projev ve znakovém jazyce

Figuranti/překladatelé musí znát standardy pro překlady do znakového jazyka a jsou obeznámeni s postupem překladatelské práce, zejména při tvoření výkladových a kontextových citací. Nezbytnou podmínkou pro roli figuranta/překladatele je dostatečně detailní znalost struktury znakového jazyka a jeho gramatických specifik. K těm nejzřetelnějším specifikům patří především přirozené a přiměřené využívání mimiky, znalost znakového sledu a dynamická práce s prostorem. Překladatel/figurant se neobejde ani bez dovednosti parafrázovat texty, překládané informace předat i se zohledněním kulturních odlišností mezi uživateli jednotlivých jazyků.

Obecně je tendence preferovat v pozici figuranta/překladatele rodilého mluvčího znakového jazyka. Zkušenost ukazuje, že znakový projev rodilých mluvčích na záznamu je uživateli znakového jazyka vnímán jako přirozenější, nenásilný a snáze srozumitelný. Často se však v takovém případě můžeme setkat s jiným problémem. Plně bilingvních mluvčích, kteří ovládají na výborné úrovni jak znakový jazyk, tak i zdrojový (psaný), je velmi málo. Jazykové kompetence rodilého mluvčího u zdrojového jazyka, tedy čtení s porozuměním, nejsou často dostačující pro samostatnou práci. Tento zásadní problém lze vyřešit vhodným sestavením a spoluprací širšího překladatelského týmu. O tom bude ještě zmínka dále.

Vzhled figuranta

S ohledem na vizuálnost znakového jazyka nejde do jisté míry pominout ani požadavky na vzhled figuranta/překladatele. Tyto požadavky jsou jistě zohledněny zejména ve vztahu k míře formálnosti prezentovaného, resp. překládaného textu. Figurant/překladatel by neměl být v případě formálních veřejných textů výrazně nápadný ve smyslu nějakých specifických či atypických vzhledových rysů, v opačném případě by pro čtenáře mohl být rušivý. Je také třeba si uvědomit, že vytváření delšího textu ve znakovém jazyce je záležitost časově poměrně náročná, což se může projevit právě i v oblasti vzhledu

figuranta/překladaatele. Ideální je, pokud se vzhled figuranta/překladaatele po celou dobu natáčení, resp. práce na určitém textu či publikaci, zásadně nemění. Např. výrazná změna v účesu figuranta/překladaatele v určité části znakového textu nepůsobí na čtenáře a často ani na “vzhled publikace” dobře, i když čistě technicky z hlediska jazykového to zajisté problém nepředstavuje. Podobné je to v případě, že se figuranti prostřídají. Pokud to je možné, jeden text (publikaci, atd.) je ideální ponechat ke zpracování jednomu figurantovi/překladaateli.

U vzhledu je třeba brát zřetel i na menší detaily. Pokud se např. vlasy při natáčení příliš pohybují v záběru (např. ofina, cop), překáží či padají do obličeje, je vhodné je stáhnout nebo upevnit nenápadnou sponkou, popř. čelenkou. Šperky, jako jsou nápadné sponky, bože, náušnice, prstýnky, ale také hodinky, je žádoucí před natáčením odložit. Důvodem je především fakt, že při nasvícení figuranta/překladaatele, při jeho pohybech, dochází k odrazům světla, obleskům. Zohlednit je třeba také např. viditelné tetování, piercing apod. Dle povahy textu nemusí být naopak na závadu decentní, nenápadné, jednobarevné nelesknoucí náušnice u žen. Určitý problém představují také brýle, jejichž skla se zpravidla velmi lesknou a narušují tam celkový obraz záznamu.

Úprava vizáže před natáčením a v jeho průběhu je samozřejmostí, např. rozčuchané vlasy nebo lesknoucí se pleť nepůsobí na záznamu dobře.

Při prezentování se ukazuje jako žádoucí, aby měl překladatel/figurant jednobarevný oděv, který je kontrastní nejen vůči pozadí, ale také vůči pleti. Oděv by měl být prost rušivých prvků, jakými jsou např. loga, třásně, lesklé knoflíky, apod. Také doplňky k oděvu, např. šátky, nejsou vhodné. Je třeba hlídat, aby v záběru nebyla vidět spodní část oděvu, např. kalhoty, sukně, pásek. Je třeba ověřit v praxi, zda při znacích prováděných v horní části znakovacího prostoru nedochází k vyhrnutí oděvu a odhalení např. spodní části oděvu, nebo nekryté části těla (břicha). V praxi je vhodné, pokud má spodní část oděvu totožnou barvu jako část horní, případné drobné průsvity nejsou výrazné.

Výchozí a konečná pozice rukou při pořizování záběru je sepětí rukou v dolní části trupu tak, přičemž ruce musí být po celou dobu v záběru. To stejné platí pro vlastní znakování, kdy hlídáme, aby ruce nebyly mimo záběr kamery, mimo znakovací prostor.

Pohled překladatele/figuranta by měl být uvolněný a ne stále fixovaný na kameru. To je třeba hlídat především v situaci, kdy se využívá čtecí zařízení.

Kompetence technické

Výhodou, která poskytuje především značnou časovou flexibilitu při realizaci vlastního překladu, představuje schopnost překladatele zvládnout záležitosti, které spadají

do oblasti technické. Znamená to kompetence v oblasti práce s hardwarem i softwarem, který je nezbytný pro realizaci záznamu. Efektivní využívání techniky se uplatní nejen ve fázi vlastní realizace překladu (tj. obsluha kamery, čtecího a popř. dalšího záznamového zařízení, ale i osvětlovací techniky), ale i před ní (příprava podkladů pro překlad, zpracování textu, práce s databázemi, slovníky, korpusy, informačními zdroji) a po ní (zpracování pořízeného záznamu do hrubé popř. finální podoby vč. umístění k prostředí pro jeho čtení, sdílení).

Pokud má být tým rozšířen o další osobu, technického pracovníka, znamená to logicky zvyšování jak nákladů na pořízení překladu, tak i času. Navíc čím je tým početnější, tím náročnější je koordinace práce na zadaném překladu.

Technika překladu

Proces překládání můžeme rozdělit do 3 fází:

1. percepce
2. translace
3. produkce

Cílem překladu je pochopit zdrojový text a přeložit do cílové podoby tak, aby překlad vnímán příjemci jako přirozený a byl pro ně srozumitelný. Tedy překladatel by se měl oprostit od struktury zdrojového jazyka, zobrazit si jeho "vizuální" podobu, tu v cílovém jazyce dle jejich gramatických pravidel produkovat. Také by měl myslet i na to, že se překládá mezi dvěma jazyky, jejich uživatelé vykazují specifické kulturní odlišnosti..

Technika překladu závisí vždy na charakteru konkrétního textu a na kompetencích překladatele, proto níže uvedené techniky překladu jsou orientační.

Délka videa

Specifický problém, s nímž je třeba počítat při překladech, nebo obecně práci s texty ve znakovém jazyce je délka textu (resp. videa) a schopnost takový text (video) "usledovat". To platí zejména pro odborný souvislý text, popř. překlady čistě nebo převážně textových publikací, které není možné vhodně upravit (např. doplnit o vizuální podklady, viz další podkapitola).

Sledovat a vnímat (zapamatovat si, rozumět) dlouhý souvislý lineární text (de facto video), bez možnosti se v něm vracet, přeskakovat na jiná konkr. místa, popř. si také nastavit individuální rychlost "čtení", je velmi náročné (popř. nemožné). Pro představu - jedna normostrana běžného českého textu představuje v případě znakového jazyka video o délce cca 3-4 minuty, přičemž norské výzkumy hovoří o tom, že u textu delšího než 30 vteřin již extrémně klesá schopnost si bezpečně zapamatovat obsah. Snadnější je to u méně formálních textů, nebo textů speciálně vytvářené pro danou skupinu, či vzdělávací materiály ve znakových jazycích pro nižší stupně škol. Tyto lze vhodně členit, doplnit o další vizuální podklady (obrázky, grafy, animace), takže je takový text snáze vstřebatelný. Je pak také otázka, do jaké míry tato schopnost, tedy sledovat dlouhý souvislý text, souvisí s tréninkem, zda se dá rozvíjet.

Doplňková vizualizace

Nelze pominout skutečnost, že způsob zpracování překladu je do značné míry ovlivněn konkrétní cílovou skupinou uživatelů ZJ a charakterem překládaného textu. Důležitou částí textů ve znakovém jazyce je přitom něco, co by se dalo nazvat jako doplňková vizualizace (znakový jazyk je sám o sobě vizuální komunikační systém). Touto doplňkovou vizualizací se myslí doplnění vlastního překladu ve znakovém jazyce (videa) dalšími vizuálními podněty. Jedná se zejména o vhodné ilustrační podklady (obrázky, videa, nákresy, grafy atd.), nebo animace či videoukázky vztahující se k danému tématu.

Funkce této doplňkové vizualizace není jen ryze informační (resp. příkladová), ve smyslu přesného vykreslení podávaných informací, ale také psychologická. Doplňková vizualizace slouží v tomto případě hlavně jako určitý vjemový podnět, který narušuje "stereotypnost" samotného znakového podání a tím významně prodlužuje délku udržení aktivní pozornosti. Je třeba však podotknout, že míra doplňkové vizualizace, je v mnoha případech diskutabilní.

Zatímco v případě textu či publikace ve znakovém jazyce určené např. uživatelům předškolního či školního věku, je takové použití vnímáno jako žádoucí, je otázka, jak v případě odborných textů pro studenty univerzit. A tak se můžeme ptát, jakou míru vizualizace může mít filozofický či čistě právní text (například část Trestního zákoníku "[Zánik trestní odpovědnosti účinnou lítostí](#)"), nebo obecně texty, které mají být jen technicky přeloženy do podoby, která je nejvíce shodná se zdrojovým textem (a tedy bez obrazových podkladů). Nejedná se pak spíše než o překlad o vytváření zcela nových multimediálních publikací? Pravdou však zůstává, že sledování vysoce odborného "suchého" souvislého textu ve znakovém jazyce je psychicky velmi náročné, i bez ohledu na další problémy související se zpracováním textu, jakými je nemožnost rychlé orientace v takovém lineárním textu, přecházení mezi pasážemi apod.

Jedním z dobrých řešení, které snad také lze chápat jako doplňkovou vizualizací a které pomůže snáze a déle se soustředit na dlouhé texty, je využití dialogu. Dialog je vnímán jako přirozenější způsob komunikace a střídání dvou mluvčích přirozeným způsobem (jeden zpravidla nemluví déle než 2 minuty) podněcuje střídání pozornosti, což oddaluje nástup únavy.

Na tomto místě je vhodné také poznamenat, že v případě překladů z mluveného jazyka do znakového jazyka nejenom "technicky" překládáme mezi těmito dvěma jazyky, ale snažíme se i o zohlednění specifik, danými odlišnými kulturními náležitostmi (ostatně to platí do určité míry i u překladů mezi jakýmkoliv jazyky). A právě pro znakové jazyky je vyšší míra

vizuálnosti (jak v přímém podání, tak i ve smyslu doplňkové vizualizace) určitým specifickým rysem, který by měl být akcentován.

Znaková zásoba

Podle charakteru textu a cílové skupiny, pracujeme při realizaci překladu s určitou znakovou zásobou. Každý mluvčí znakového jazyka přitom má odlišnou míru jazykových kompetencí a znakové zásoby, která souvisí jednak s věkem, ale i vzděláním a prostředím, ve kterém se pohybuje. U znakového jazyka lze, stejně jako u jazyka mluveného, identifikovat regionální varianty znaků. Vzhledem k menší míře rozšíření znakového jazyka (resp. méně početně skupině uživatelů) je vyšší riziko, že regionální varianty znaků použité v textu mohou být pro některé uživatele neznámé. Je tedy vhodné upřednostnit znaky nejfrekventovanější, nebo obecně užívané a ustálené, i když obsah či srozumitelnost sdělení nestojí jen na konkrétních znacích.

U textů zaměřených na určitou odbornou oblast je situace s jejich překladem obtížnější, především proto, že rozšíření odborné terminologie je vázáno na poměrně úzký okruh mluvčích. U překladu pak mohou vyvstávat tyto problémy:

- Potřeba sjednocení odborných termínů vyžaduje spolupráci mluvčích - odborníků pro danou oblast (časová a lokální, společná shoda).
- Neexistence ekvivalentu odborného termínu ve znakovém jazyce (řešení: termín se speluje prstovou abecedou a pro další jeho použití se už uvádí jen počáteční písmeno odborného termínu doplněné o mluvní komponent).

Odborný termín ve znakovém jazyce existuje, ale není v širším povědomí uživatelů znakového jazyka (je vhodné u prvního výskytu odborného termínu použít spelování a přiřazení znaku, který je pak nadále používán při dalších výskytech v textu).

Časové, místní údaje, názvy

Časové údaje, místní údaje - adresy, data a názvy různých subjektů se dle charakteru textu překládají:

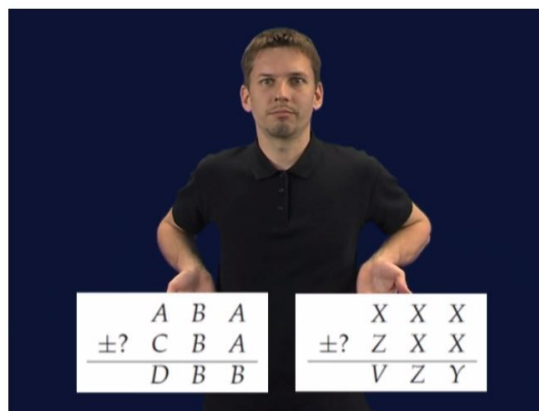
- spelováním, pokud neexistuje pro daný údaj znak
- ukázáním obou ruk před tělo překladatele a zobrazením těchto údajů ve formě titulků
- přímo do znakového jazyka (ZJ), pokud existuje znak, není-li znak ustálený (běžně známý), pak se doplní spelováním a v dalším textu se už používá pouze znak

Před každým jednotlivým údajem se ve ZJ ukáže o jaký údaj se jedná (adresa, místo, čas, e-mail apod.).

Práce s geografickými termíny - při použití a vyhledávání termínů geografického charakteru je jedním z použitých řešení přejímání znaků z geograficky místních znakových jazyků, pokud pro daný geografický termín není v národním znakovém jazyce ustálený výraz. Problémem je, že daný termín použitý v konkrétním znakovém jazyce nemusí být mluvčímu ZJ znám. Zde ale platí ekvivalent k jakémukoliv jazyku a jeho použití (ne každému uživateli mluveného jazyka musí být znám např. výraz "Lhasa").

Matematické, vědecké texty

Ve většině případů i přes existenci termínů ve znakovém jazyce se kloníme ke standardnímu symbolickému zápisu např. matematického příkladu, zejm. pokud je příklad ještě doplněný grafikou. Viz obrázek níže:

Sporné je však vytváření překladu tam, kde může použití znakového jazyka s ohledem na jeho vizualizovanou formu být nápovědou k určitému matematickému termínu, s nímž se měl student seznámit v průběhu předchozího studia a který je zcela záměrně zaformulován do testové úlohy, aby byla testována i jeho významová znalost. Stejně tak je třeba zvážit vhodnost překladu u vztahů mezi různými matematickými příklady, které jsou postaveny na symbolice. Je třeba promyslet a vhodně realizovat překlad, pokud u symbolu se testuje jeho znalost.

Texty v jiném jazyce

V případě cizojazyčných textů se jeho znění do národního ZJ nepřekládá, pouze speluje, či spíše se naznačí, že text pochází z daného jazyka a odkáže se před tělo mluvčího na text (např. jako statický nebo běžící titulek).

Překlady testových zadání

Překlad vs. nápověda - časté dilema, jež je při překladu třeba řešit. Je otázka, kde leží hranice mezi tím, co je pouhý překlad do národního znakového jazyka a co je překlad obsahující informace "navíc". Tento problém vychází z odlišnosti obou jazyků, kdy národní znakový jazyk jako jazyk vizuální pracuje s prostorem, vizualizovaným popisem, lokalizací v prostoru atd., což někdy může vést jak k "napovězení", tak i neúmyslnému svádění k hledání řešení určitou cestou, určitým způsobem nebo v určitém místě (ať již správném nebo nikoliv).

Testy zaměřené na jazyk se nepřekládají.

Seznamy

Číslované seznamy

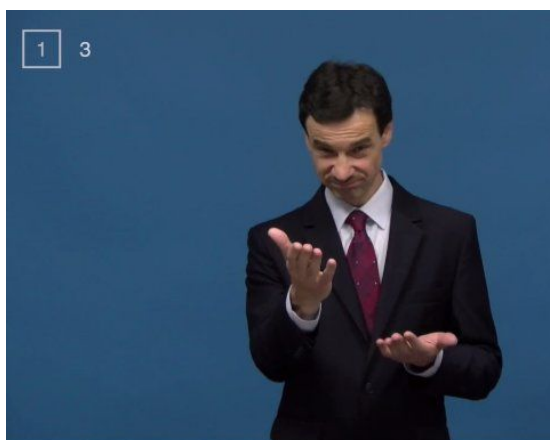
Jednoúrovňové - vždy se ukáže číslo, poté následuje překlad textu, text včetně zadání čísla se bere jako samostatný celek, další položka se natočí zvlášť, to neplatí, pokud se jedná o krátké texty v rozsahu 1-2 vět a pokud celkový počet položek jednoho seznamu nepřesáhne 5.

Víceúrovňové – stejný princip jakou u jednoúrovňových s tím, že u každé položky vnitřní úrovně se znova ukáže číslo aktuální úrovně. Je vhodné úrovně odlišit typově, například první úroveň je číselná, druhá má typ abecední, nebo se dá využít prostoru k jejich odlišení.

Orientace u víceúrovňového seznamu bez simultánně zobrazeného písemného textu je obtížná, například u samostatných videí.

Řešením může být:

- zobrazení seznamu vedle překladatele a ukázáním na text
- zobrazení čísla konkrétní položky seznamu na pozadí, například řešení viz obrázek níže

Hybridní kniha orientaci umožňuje současným zobrazením textu vedle videozáznamu a zvýrazněním aktuální položky seznamu.

Seznamy s odrážkami

V případě seznamů s odrážkami nepřevyšujícími 5 položek je vhodné použít překlad jako u číslovaného seznamu. V případě seznamu s 6 a více odrážkami se položka zobrazí jako samostatný text - odstavec u položek delších než cca 2 věty. Na začátku překladu bude ukázáno, že v následujícím textu se jedná seznam, poté budou jednotlivé položky seznamu ve stejném stylu jako klasické odstavce. U krátkých položek se na následující položku ukáže znakem HOP případně krátkým sepětím rukou. Jinak platí pravidla stejná jako u číslovaných seznamů.

Odstavce

Rozdělení textů pro překlad vychází z psaného textu a to podle jeho struktury - nadpisu, jednotlivých odstavců, apod. U odstavců je třeba dávat pozor na jejich délku, jednotlivý videozáznam by neměl překročit 2 minuty. Pokud je odstavec delší, rozdělí se a videozáznamy se spojí rychlým přechodem (stmívačka).

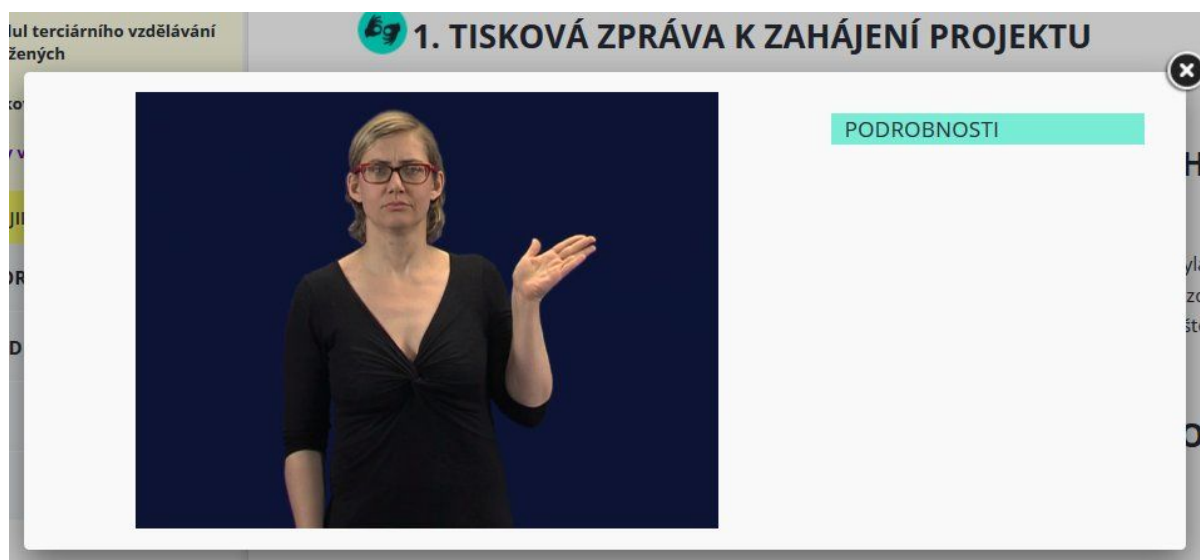
Typy odkazů v textech

Odkaz obecně

možnosti studentů až po příležitostnou administraci závěrečných testů z
řádku související s přijímacím řízením.

ovněm [Studijního oddělení](#) a chcete-li mít jistotu, že se Vám bude moci
m (ať už telefonicky, nebo e-mailem).

Odkaz se do ZJ přeloží do základního gramatického tvaru (1.pád), konkrétně Studijní oddělení. Text se nejprve překládá bez ohledu na odkazy, až se dojde k místu s odkazem, nejprve se přeloží jeho název, poté se ukáže znak KLIK, odkázání levou rukou (tvar B – otevřená dlaň, natočená mírně dopředu) do prostoru s odkazy (vlevo z pohledu znakového). Poté se název odkazu zopakuje a pokračuje se v překladu.

V případě více odkazů v jednom samostatném odstavci - videozáznamu, odkazy postupně přibývají a zůstávají v prostoru s odkazy - rámce (vlevo z pohledu znakového). Pokud jejich počet přesáhne rozsah rámce, pak přibude rolovací lišta.

Odkaz ve formátu “zde”

Poskytují je pracovníci **Studijního oddělení**, a to především česky/anglicky ústně, mailem i chatem a v českém znakovém jazyce osobně nebo i formou videochatu, příp. videokonference. Související detaily jsou k dispozici v sekci [Studium](#), relevantní kontaktní údaje pak [zde](#).

Každý odkaz “zde” nebo podobné typy odkazů (například “Číst dál.”, “Další.”,...) se nahradí konkrétním názvem stránky či nadpisu, názvem tabulky apod., na kterou se odkazuje, např. v tomto případě na stránky s názvem Kontakty studijního oddělení, odkaz “zde” se tedy nahradí textem v ZJ Kontakty studijního oddělení.

Odkaz ve formátu e-mailové adresy

Kontaktní údaje: tel. 549 49 1105, e-mail: pecl@teiresias.muni.cz

Konzultační hodiny: po předchozí domluvě

E-mailové adresy v překladu jsou totožné s textem v češtině, nepřekládají se, odkážou se (zobrazí se) před tělem překladatele ve formě textu (titulků).

Odkaz ve formě vlastních jmen

STRAVOVÁNÍ

Mezi bezbariérově přístupná stravovací zařízení

- ✔ [ACADEMIC Canteen](#)
- ✔ [ACADEMIC Restaurant](#)
- ✔ [Menza Moravské náměstí](#) (I. poschodí – zar
- ✔ [Bufet ESF](#)
- ✔ [Bufet Morfo](#)
- ✔ [Bufet PFF](#)
- ✔ [Bufet U knihovny](#)
- ✔ [Bufet Veveří](#) (bezbariérový vchod z ulice Hr

Do ZJ se přeloží název, vždy v základním gramatickém tvaru v 1.pádu, následuje znak KLIK dominantní rukou a odkázání nedominantní (levou) rukou (tvar B – otevřená dlaň, natočená mírně dopředu) do prostoru s odkazy (vlevo z pohledu znakujícího). Odkazování na názvy se provádí postupně (ne všechny najednou).

Technické parametry

Videozáznamy

Audio

Výsledný záznam necht' neobsahuje audiostopu. Musí-li ji z technických důvodů obsahovat, pak se vybere nejnižší (z hlediska paměťových nároků) možné nastavení. Např.:

- Kodek - úsporný kodek, například mp3
- Datový tok - 24 kbps (co nejnižší)
- Vzorkovací frekvence - 22 kHz (co nejnižší)
- Počet kanálů (Mono/Stereo) - mono

Video

- Kodek - wmv
- Rozlišení - 720x576 (PAL) minimálně
- Datový tok (bitrate) - 2500 minimálně
- Počet snímků za vteřinu (fps) - 25 minimálně
- Poměr stran - 5:4
- Režim (prokládaný/progresivní) - progresivní

Pojmenovávání souborů

Pojmenovávání souborů vychází ze struktury zdrojového jazyka. Nejmenší jednotkou jsou převážně nadpisy a odstavce. Dle praxe se soubory pojmenovávají: zkrácený název nejbližší kapitoly, pořadové číslo konkrétního odstavce. Příklad - názvy videosouborů se pojmenují podle struktury textu viz obrázek:

II SLUCHOVÁ POSTIŽENÍ A JEJICH STATISTIKA

Nejčastěji vyslovovanou otázkou bývá, kolik je v populaci osob s postižením. K hlubokému zklamání všech tazatelů je třeba stručně odpovědět, že na tuto otázku není a nebude nikdy uspokojivá odpověď. Důvodů je několik:

II 1. Problém objektivního vymezení pojmu

Tradičně se uplatňují dvě základní paradigmaty pro vymezení pojmu postižení:

- **lékařské** (měření určitého fyzického parametru, v případě sluchového postižení obvykle audiogram sluchové ztráty pro každé ucho zvlášť)
- **sociální** (posouzení dopadu funkční odchylky na praktický život člověka)

Do první poloviny 20. století převládalo uplatnění lékařského paradigmatu. Při tomto paradigmatu se obecně rozlišují dvě skupiny osob se sluchovým postižením:

- nedoslýchaví
o slabá sluchová ztráta: 20-40 dB

- 2-SluchPost.mp4
- 2-SluchPost-01.mp4
- 2.1-ProblemObj.mp4
- 2.1-ProblemObj-01.mp4
- 2.1-ProblemObj-02.mp4

Umístění figuranta

Okraje by měly být následující:

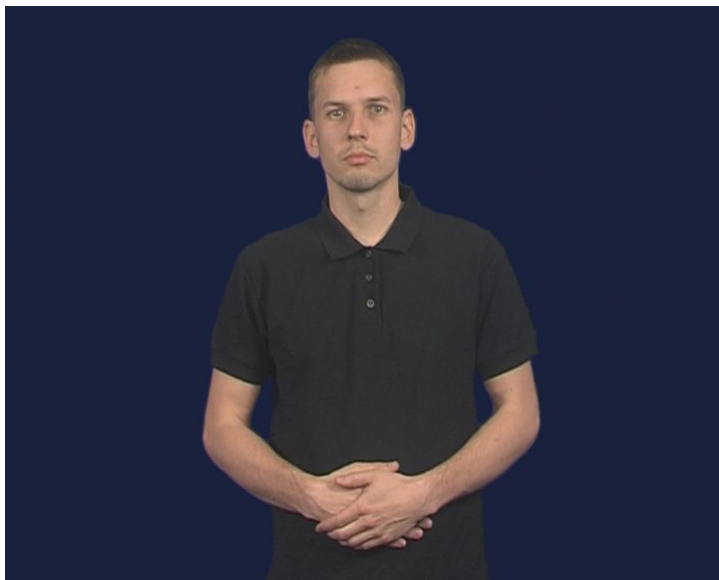
- horní (od hlavy): cca 32 až 38 pixelů v PAL rozlišení, což představuje cca 5,5 až 6,5% celkové výšky výsledného obrazu.
- dolní (od sepnutých rukou): cca 32 až 40 pixelů v PAL rozlišení, což představuje cca 5,5 až 7% celkové výšky výsledného obrazu.
- levý a pravý okraj by měly být přibližně stejné. Postava figuranta by tedy měla stát uprostřed vzhledem k horizontále. Důležité je, aby se do vymezeného znakovacího prostoru figurant v průběhu znakování vešel.

Barva pozadí - kontrastní vzhledem k oděvu figuranta a barvě pleti: nejlépe modrá, případně zelená.

Klíčování - pozadí se klíčuje na jednotnou barvu - rgb kód barvy 26, 33, 60 (pro modrou).

Vzor umístění figuranta:

Závěr

Cílem tohoto materiálu je vymezit metodická pravidla pro realizaci překladů a publikování textů ve znakových jazycích. Již z praktických zkušeností, které autorské týmy na obou stranách mají, bylo jasné, že to nebude úkol zcela snadný. Potvrdilo se, že nastavení jednotných pravidel, která budou všeobecně akceptována a jež se budou v plné míře dodržovat, samo o sobě představuje tvrdý oříšek. Jazyk, jako nástroj sdělování, mezilidské interakce, učení se, chápání světa atd. pracuje s obrovskou sdělovací variabilitou. Tuto variabilitu je velmi obtížné vymezit natolik univerzálně, aby bylo možné stanovit i univerzálně platná a všemi akceptovaná pravidla pro překlady. Nelze pominout např. věk cílové skupiny, odbornou úroveň či odborné zaměření, lokální specifika, a další. I přes snahu s těmito naznačenými specifiky pracovat a nastavit i s přihlédnutím k nim obecný rámeček, nebo je podmínit, se vždy mohou objevovat situace, na které bude obtížné formulovaná pravidla beze zbytku aplikovat. Můžeme na to nahlížet jako na neúspěch, nebo naopak být potěšeni tím, že ještě s variabilitou, růzností můžeme pracovat a především ji umíme respektovat a přijímat.